

ПРИМЕРАК ЗА УЧЕНИКА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ОБРАЗАЦ

ИМЕ, ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА/ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, ПРЕЗИМЕ УЧЕНИКА

ИДЕНТИФИКАЦИОНИ БРОЈ УЧЕНИКА

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ОСНОВНА ШКОЛА _____
МЕСТО _____
ОПШТИНА _____

ПОТПИС ДЕЖУРНОГ НАСТАВНИКА

Резултати се могу погледати на порталу **Моја средња школа**: <https://mojasrednjaskola.gov.rs> уносом јединственог идентификационог броја ученика (десетоцифрена шифра ученика). Ради преузимања скенираног теста у пдф формату, у делу где су доступни резултати завршног испита, неопходно је унети јединствену шифру теста.

Јединствена шифра теста: 250220261255

Уколико родитељ / други законски заступник има налог на порталу **Мој есДневник** или има налог на **Порталу за електронску идентификацију eID.gov.rs**, којим приступа порталу **Мој есДневник**, тада, осим увида у резултате завршног испита, на порталу **Моја средња школа** може искористити и неку од следећих електронских услуга: подношење приговора на резултате завршног испита, подношење електронске листе жеља и подношење електронске пријаве за упис у средњу школу.

УПУТСТВО ЗА РАД

- Тест садржи **20** задатака, које треба решити за **120** минута.
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни.
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба писати *именица*, а не *им.*, или *лока̀тив*, а не *лок.* и слично).
- Попуни тест **плавом хемијском оловком** (током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу).
- Одговор који је написан само графитном, црном хемијском или „пиши-бриши“ оловком неће бити признат.
- У задацима са понуђеним одговорима неће бити признати преправљани одговори.
- У задацима са понуђеним одговорима у којима је само један одговор тачан, добијаш 0 бодова ако поред тачног одговора означиш и неки нетачан.
- Немој ништа уписивати на QR кодове () који се налазе на свакој страни теста.
- Обрати пажњу на то да се задаци разликују по начину на који треба да даш одговор.

У неким задацима изабраћеш тачан одговор тако што ћеш обојити одговарајући кружић. У задацима у којима постоји више тачних одговора потребно је обојити више кружића. Води рачуна о томе да кружић мора бити обојен, јер ће само тако одговор бити признат.

ПРИМЕР ОБОЈЕНИХ КРУЖИЋА
У задатку са једним тачним одговором
Који је главни град Републике Србије? Обој кружић испред тачног одговора.
☐ Нови Сад
☒ Београд
☐ Ниш
☐ Крушевац
У задатку са више тачних одговора
Обој кружиће испред израза чији је збир 5.
☒ 2 + 3
☐ 1 + 2
☒ 4 + 1
☐ 2 + 4
☐ 3 + 5

- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи.

Желимо ти много успеха на испиту!

**ТЕСТ
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Прочитај одломак из есеја *О читању* Ивана Иљина и одговори на захтеве.

Обично се мисли да је читање доступно сваком образованом човеку. Нажалост, није. Зашто?

Зато што прави читалац даје књизи своју слободну пажњу, све своје душевне способности, своје умеће да у себи изазове ону истиниту духовну ситуацију која је неопходна разумевању те књиге. Право читање не своди се на пуко преношење одштампаних речи кроз свест – оно захтева усредсређену пажњу и тврду жељу да се заиста чује истинит глас аутора. Разум и празна уобразиља нису довољни да се заиста зачује истинит глас аутора. Треба осетити срцем и завирити у срце. Треба преживети страст – страсним осећањем: треба живом вољом проживети драму и трагедију; у нежној лирској песми треба зачути све уздахе, затреперити на сваку нежност, загледати се у све даљине и дубине; велика идеја може да захтева, ни мање ни више, читавог човека.

То значи да је читалац позван да у себи верно произнесе душевни, духовни акт пишчев, да почне живети тим актом и да му се преда с поверењем. Само уз тај услов одиграће се жељени сусрет између обојице, и читаоцу ће се отворити оно важно и значајно што је писца мучило и над чим се трудио. Истинско читање је својеврсно уметничко јасновидство, но и способност да тачно и потпуно обнови духовне визије другог човека, да живи у њима, да се њима наслађује и обогађује. Уметност читања побеђује усамљеност, растанак, даљину и епоху. То и јесте сила духа да оживљава слова, отвара перспективу ликова и смисла иза речи. Да испуњава унутрашње просторе душе, да сагледа нематеријално, да се суочава са непознатим или чак умрлим људима и заједно са аутором уметнички и мисаоно постигне суштину сазданог света.

Читати – значи тражити и налазити; јер читалац као да проналази духовно стање које је скрио писац: он жели да га пронађе у читавој његовој пуноћи и да га присвоји за себе. То је стваралачки процес, јер обнављати значи – стварати. То је борба за духовни сусрет; то је слободно сједињење са оним који је први стекао и закопао тражено благо. Ономе ко никада тако нешто није покушао и преживео, увек ће се учинити да се од њега захтева немогуће.

Уметност читања треба освајати и у себи продубљивати. Читање мора бити усредсређено; оно мора постати стваралачко и свесагледавајуће. И само онда ће нам се открити његова духовна драгоценост и његова душеотварајућа снага. Тада ћемо схватити шта треба читати и шта не треба читати; јер постоји читање које обогађује душу човека и изграђује његов карактер, као што постоји читање које разара и квари.

По читању можете препознати и одредити човека. Јер свако од нас је оно што чита, и сваки човек је оно како чита; и сви ми неприметно постајемо оно што ишчитавамо из прочитаног – као букет цветова који смо набрали читањем.

1. Шта право читање захтева од читалаца?

Обој кружић испред тачног одговора, заснованог на тексту.

- здрав разум
- широко образовање
- потпуну пажњу
- изграђен карактер

2. Обој **кружиће** испред одговарајућих тумачења одломка из есеја *О читању*.

- Истински читалац је пишчев сапутник у коме се поново рађају мисли и осећања писца, те читање постаје духовни сусрет са писцем.
- Сврха читања је поука како да се читалац понаша у свакодневном животу.
- Читалац мора да истражи и сазна све о писцу, његовој биографији и стваралаштву, како би разумео и доживео дело које чита.
- Читање је стваралачки процес, као и писање, у којем читалац својим осећањима и доживљајем дела и сам постаје уметник.
- Право читање је рационални процес, доступан сваком човеку, у коме је довољно да схватиш значење прочитаних речи.

3. Одреди **врсту** подвучене **речи**.

У нежној лирској песми треба зачути све уздахе.

Обој кружић испред тачног одговора.

- именица
- придев
- глагол
- речца

4. У којој је **служби (функцији)** подвучена реч у реченици?

Читалац у лирској песми чује све уздахе писца.

Обој кружић испред тачног одговора.

- апозиција
- прави објекат
- прилошка одредба
- субјекат

5. У наведеној реченици употребљена је реч *сѝрасним*, која у основном облику гласи *сѝрасѝан*. Упореди та два облика и уочи које су **гласовне промене** извршене у подвученој речи.

Треба преживети страст – страсним осећањем: треба живом вољом проживети драму и трагедију.

Обој **кружиће** испред тачних одговора.

- губљење сугласника
- једначење сугласника по звучности
- сибиларизација
- непостојано *a*
- једначење сугласника по месту творбе

6. Одреди **подврсту** подвучене **речи**.

Обично се мисли да је читање доступно сваком образованом човеку.

Обој кружић испред тачног одговора.

- заједничка именица градивна именица глаголска именица властита именица збирна именица

7. Одреди **облик** подвученог **глагола**.

Читалац као да проналази духовно стање које је сакрио писац.

1. Назив глаголског облика: _____
2. Лице: _____
3. Граматички број: _____

8. Одреди **врсту** подвучене **зависне реченице**.

Људи обично мисле да је читање доступно сваком образованом човеку.

Врста зависне реченице: _____

9. Одреди **значење падежа** подвученог дела реченице.

Читалац заједно са аутором уметнички и мисаоно постиже суштину сазданог света.

Значење падежа: _____

10. Прочитај одломак из романа Јасминке Петровић *Летио кад сам научила да лети* и одреди **значење** подвучене **речи**.

Тата ми је причао да је он у мојим годинама ишао на море без пасоша и без пара. Понесе само врећу за спавање и четкицу за зубе, изађе на ауто-пут и подигне палац. У сваком граду имао је неког рођака или пријатеља. Лука и ја смо направили план да исто тако путујемо, али нас је мама деморалисала у старту:

– Полицајци би вас ухапсили на 500 метара од куће. Ви немате ни карту за превоз, а камоли неки други документ.

Обој кружић испред значења речи **деморалисати**.

- изгрдити упозорити обесхрабрити обавестити опоменути

11. Обој кружић испред године објављивања **другог издања** Вуковог *Српској рјечника*.

1818. 1836. 1847. 1852.

12. Обој **кружиће** испод оних речи у наведеној реченици које се према правописним правилима пишу **великим почетним словом**.

У егејском мору, јужно од солуна, налази се грчко полуострво атос.

13. Обој кружић испред реченице у којој је **речца ли** написана према правописним правилима.

- Могули да позајмим твоју оловку?
 Дали је за час потребан прибор?
 Хоћели сви радити тест?
 Јеси ли све забележио?

14. Обој **кружиће** испред реченица где је **интерпункција уз вокатив** правилна.

- Пожурите децо, нећу вас више чекати.
 Поздрави ми, сестро моју Босну.
 Мени се, душо моја, од тебе не растаје.
 Лепа ли си Маро!
 Милане, одушевио си ме поклоном.

15. Обој кружић испред имена песника на кога се односе наведени биографски подаци.

Рођен је 1824. године у Славонском Броду, али је био много више везан за Сремске Карловце где је завршио гимназију. Вољено место своје младости дочарао је у поеми *Ђачки расиџанак*. Подржавао је рад Вука Караџића. Вуковој ћерки Мини Караџић посветио је песму која је позната по почетном стиху *Певам дању, њевам ноћу*. Песмама које је објавио на народном језику и сам је допринео победи Вукове реформе српског језика и правописа.

- Ђура Јакшић Јован Јовановић Змај
 Бранко Радичевић Војислав Илић

16. Обој кружић испред **облика казивања** који преовлађује у наведеном одломку из приповетке *Аска и вук* Иве Андрића.

У шуми је било још млечне магле која се, као остатак неке чудне ноћне игре, повлачила пред сунцем. Бело и светло и тихо. Слаба видљивост и потпуна тишина стварале су зачаран предео у ком простор и даљина нису имали мере и у ком је време губило своје значење.

- приповедање описивање монолог дијалог

17. Прочитај одломак из комедије *Аналфабетџа* Бранислава Нушића. Док читаш, обрати пажњу на комичне елементе.

Г. СВЕТА (*долази са свешчицом*): Добар дан, г. начелниче.

НАЧЕЛНИК: Добар дан, г. Свето. Ама, чујем за тебе лепе ствари. Е, ако, ако, то ми је мило, а зато сам те и звао.

Г. СВЕТА: Молим.

НАЧЕЛНИК: Да прегледам мало тај твој речник. Треба ми знаш, једна страна реч, па не могу сад да се сетим. (*Миџа на њ. Мику.*) Дедер ми прочитај које речи имаш на слово „а“?

Г. СВЕТА: Па ја, знате, нисам по словима записивао, него онако без реда, како ми је која реч наишла.

НАЧЕЛНИК: Добро. Онда читај с реда, па ћемо наићи ваљда.

Г. СВЕТА (*чиџа*): Каријера.

НАЧЕЛНИК: То знамо већ шта је. А како си протумачио?

Г. СВЕТА (*чиџа*): Каријера, класа, унапређење.

НАЧЕЛНИК: Тако је. Читај даље.

Г. СВЕТА (*чиџа*): Ривали, то је кад двојица просе једну девојку.

НАЧЕЛНИК: Даље.

Г. СВЕТА: Криза.

НАЧЕЛНИК: Како си протумачио?

Г. СВЕТА: Криза, то је кад влада да оставку.

НАЧЕЛНИК: Тако је. Јер кад ја дам оставку, то није криза. И зато је ја и не дајем тако лако. Читај даље.

[...]

Г. СВЕТА (*чиџа*): Оптимизам и песимизам: лепа страна и ружна страна.

НАЧЕЛНИК: Гле, молим те. То ваљда човека, кад гледаш спреда, он је оптимизам, а када га гледаш одостраг, он је песимизам.

Г. МИКА: Тако ће бити.

Г. СВЕТА (*чиџа*): Ануирати. То је кад се нешто убрише.

НАЧЕЛНИК: Па то, кад на пример г. Мика убрише нос, онда се то страним речима каже: г. Мика анулирао нос.

На који је начин писац остварио комичне ефекте у одломку?

Обој кружић испред тачног одговора.

- описом физичког изгледа ликова начелниковим тумачењем непознатих речи
- Микиним понашањем према начелнику Светиним изговором страних речи

18. Обој **кружиће** испред назива **стилских фигура** које уочаваш у подвученим примерима из песме *Птице на чесми* Десанке Максимовић.

Дивно ли је изненада
наићи на горску чесму:
још је не угледа око,
а њену зачујеш песму
негде под брдом дубоко.
[...]

А ти, од страха да се
не преплаше и не збуне,
да не побегну у грање,
сакривен иза жбуна
слушаш радосну чесму
и птица чаврљање.

- персонификација хипербола градација ономотопеја контраст

19. Прочитај одломак из епске песме *Почетак буне у рошив гахија* у коме Фочић Мехмед-ага описује кнеза Илију Бирчанина, па одговори на захтев.

„Док погубим Бирчанин Илију,
Обор-кнеза испод Међедника,
Ево има три године дана,
Од како се врло посилио:
Кудгођ иде, све кр'ата јаше,
А другога у поводу води;
Он буздован о ункашу носи,
А бркове под калпаком држи.
Он Турчину не да у кнежину,
Кад Турчина у кнежини нађе,
Топузом му ребра испребија.
А кад Турчин стане умирати,
А он виче на своје хајдуке:
'Море, слуге, тамо пашче бац'те,
Ђе му гавран кости наћи неће.'
А кад нама порезу донесе,
Под оружјем на диван изиђе,
Десну руку на јатаган метне,
А лијевом порезу додаје:
'Мехмед-ага, ето ти порезе,
Сиротиња те је поздравила,
Више теби давати не може.'
Ја порезу започнем бројити,
А он на ме очима стријеља:
'Мехмед-ага, зар ћеш је бројити?
Та ја сам је једном избројио.'
А ја више бројити не смијем,
Већ порезу украј себе бацим.
Једва чекам, да се скине б'једа,
Јер не могу да гледам у њега;
Он је паша, а ја сам субаша.”

Обој **кружиће** испред одговора који осликавају карактер Илије Бирчанина у наведеном одломку.

- Надмен је јер иако нема довољно новца, мисли да може да превари агу.
- Лукав је зато што уверава агу у своју верност, а спрема издају.
- Самоуверен је јер види себе као заштитника свог народа.
- Пркосан је зато што одбија да се покори непријатељу.
- Дволичан је јер се понаша супротно од онога што мисли и осећа.

Прочитај одломак из приповетке *Кроз међаву* Петра Кочића, а затим одговори на захтев у **20. задатку**.

Већ се поче и смрачивати, а они не моглоше краве продати. Нико их честито и не погледа, а камоли да их упита за цијену. Нико ни да се нашали!

Старцу се то нешто грдно ражали и љуто га заболи, и да је имао суза, грко би и болно проплакао. Али онако испаћен и сатрвен дугим јадом и чемером, само суво уздахну и крену с трга, водећи погружено на привузи стеону кравицу, чија се плава, свијетла длака, мркасти рошчићи и обло, пуно виме измеђ бјеличастих и меснатих кракова једва распознаваше у сувој и оштрој зимској вечери. За кравом се диже и пође дијете – није му могло бити више од дванаест година – држећи чврсто у промрзлима рукама љесков прут.

Старац је ступао погнуто, вукући тешко ногу за ногом. Сијед је сав, коштат и крупан као одваљен комад оних грђених и непрекидно мрачних и туробних планина, што се мукло уздижу поврх његова села. По разголићеним, руђавим и широким прсима нахватало му се стврднуто иње. Уздигао наkostenијешене, дебеле обрве, испод којих мутно, као из неке даљине, вире уморене и готово умртвљене очи, па љума и граби уз пут.

Сува зима стегла. Одасвуд бије, пржи и као уједа, гризе оштра и немила студен. Руштри се окорјели снијег и, жалобитно цвилећи, угиба се под ногама.

– Баш нико ништа, Вујо! – трже се старац и обрну се дјетету.

Мали је шутио и уморно, изнемогло корачао за кравом. Од суве студени на њему се бијаше све наkostenијешило и укочило. Ситне, меке длачице на лицу му се најebile, а руке поцрвеле, па поцрвеле од тешке зиме. [...]

Све се више смрачава и као да се нешто из далека потајно и подмукло спрема и пригушено хуји.

Снијегне лепирице укрштају се у лету, ломе се једна о другу и шуште у тананом и меком шуму поврх њихових глава, а њих троје, старац напријед, крава за њим, за кравом Вујо, промичу чаршијом лагано и уједначено, стопу за стопом.

Старца су обрвале мисли, тешке и црне мисли, па потресају из темеља душом његовом.

Некад је он био најнапреднији и најзгоднији домаћин на цијелој Крајини. По далеким селима, касабама и градовима, по механама и хановима, на царским друмовима од Босне до Цариграда, говорило се и причало о згоди и направи Реље Кнежевића са Змијања. [...]

Све му је напредовало, расло, бујало, множило се и ширило у недоглед. И њега би често, кад би погледао на свој мал и имање, обузимала некаква потајна, нејасна језа и слутња. „Ово се већ одавно пресипа... прелијева!“, прошаптао би, дрхћући и угушујући ону страшну, кобну мисао која би му тада синила кроз главу. [...]

И једног кобног дана – добро се он сјећа – ненадно се дигосе врући планински вјетрови, погнаше и завитлаше млаку прашину у ковитлац, расипљући је по торовима, стајама и њивама његовим. Тих дана обноћ је у торовима блечало благо, торске су љесе болно, као да цвиле, шкрипјеле, чобани су снивали немиле и чудесне снове, а пси су око торова некако тужно, претужно урликали и завијали као гладни курјаци усред зиме на планини. [...]

И прва се носила кренуше из Рељине куће. [...]

– Ама, виђе ли ти, Вујо, како је леден и немилостан данашњи свијет: нико ни да се нашали с цијеном, а шјутра су Задушнице! – прену се опет Реља као иза сна, кад бијаху подалеко измакли из чаршије и прихватили се брда.

– Шјутра ће бити гробови и биљези наше чељади мрачни, неосвијетљени. Немам чиме споменути мртве своје нити имам чиме даровати кљаства и саката за покој душа њи'ови'... Шта дочека, Реља Кнежевићу! – с грким пријекором дубоко уздахну.

Вујо га није чуо и разабрао, већ се сав тресао и цвокотао зубима од оштре студени која га обузимаше са свију страна и снажно продираше до сржи у костима.

Поврх њихових глава шуштао је и меко лепршао снијег који је пискаво шкрипао под ногама, а око њих је као болно чамила језиво бијела зимска ноћ, без гласа и даха.

20. Обој **кружиће** испред уметничких одлика наведеног одломка.

- Портрет Реље Кнежевића уклапа се у предео који га окружује и његова улога је да нагласи повезаност јунака са завичајем.
- Карактер и судбина главног јунака осветљавају се кроз приповедање у првом лицу и на тај начин се непосредно откривају разлози његове пропасти.
- Дијалог је динамичан, остварује се у смени кратких реплика којима се сугерише узбуђеност и неспокојство јунака пред надлазећом природном непогодом.
- Описи природе немају улогу украса, већ су функционално уклопљени у радњу приповетке и доприносе атмосфери напетости.
- Смењивањем хронолошког и ретроспективног приповедања у одломку се истиче равнодушност људи који не саосећају са патњама Реље Кнежевића.
- Поред тога што наговештава борбу Реље Кнежевића са природом, наслов има и метафорично значење борбе са животним невољама.

ПРАЗНА СТРАНА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ИНТЕРНО

ПРИМЕРАК ЗА ШКОЛУ

ЗАЛЕПИТИ ИДЕНТИФИКАЦИОНУ
НАЛЕПНИЦУ

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ОБРАЗАЦ

ИМЕ, ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА/ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, ПРЕЗИМЕ УЧЕНИКА

ИДЕНТИФИКАЦИОНИ БРОЈ УЧЕНИКА

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ОСНОВНА ШКОЛА _____

МЕСТО _____

ОПШТИНА _____

ПОТПИС ДЕЖУРНОГ НАСТАВНИКА _____

